

- Феміда на швидкості 150 км/год: чому в Україні статус нардепа став «ліцензією на вбивство»
- Магічне зникнення підстав для санкцій проти резидента ФСБ Юрія Іванющенка
- РПЦ як секта депортацій: свідчення Владислава Гаврилова про викрадення українських дітей
- День бабака в Кловському палаці або як очільник суддівської мафії намагається обнулити власну історію через нову суддю
- Квітневе фаєр-шоу на російських НПЗ та фінальний акорд мідфу про непереможну країну-бензоколонку
- Українське море Туапсе та як сто років тому Чорноморська губернія тікала від російського хаосу в УНР

Українські письменники про сенс незалежності: Свобода бути собою

КУЛЬТУРА | ПНД, 2025-08-25 08:30

Версія для печати

«Найвища цінність для українців – це можливість самим вирішувати свою долю. І незалежність – це рамка, яка дозволяє існування держави, а держава – це наша захисна оболонка», – каже історик та письменник Володимир В'ятрович.

Редакція **RFI Українською** поговорила з українськими письменниками про те, як вони бачать незалежність, та які сенси вкладають у розуміння Незалежності України.

Незалежність як національна ідея

У 1991 році Україна відновила свою незалежність. Це вже не перша спроба встановити суверенну Українську державу, але раніше ці спроби закінчувались трагічно. Українська Народна Республіка була знищена Росією. Радянська Україна ніколи не прагнула бути незалежною від Москви, а Другий Гетьманат Павла Скоропадського не проіснував й року.

Український історик та письменник Володимир В'ятрович у коментарі RFI Українською говорить, що урок XX століття – про важливість утримання незалежності власної держави – українці вже мають засвоїти.

Український історик та письменник Володимир В'ятрович під час виступу на книжковому фестивалі Bestsellerfest

Український історик та письменник Володимир В'ятрович під час виступу на книжковому фестивалі Bestsellerfest. Серпень 2025 © Savchinsky Lubomyr / Bestsellerfest

Саме відсутність держави й стала причиною того, що проти українців вчиняли геноцид. Тобто те, що зараз відбувається на тимчасово окупованих територіях, тоді відбувалося по всій території

НОВИНИ

- 21:35 САП вимагає конфіскації майна у головного податківця Полтавщини
- 20:00 Погода в Україні на 8 травня: місцями короточасні дощі та грози
- 19:09 Павло Казарін: Пастка безстроковості
- 18:04 Олег Чеславський: ЦПК і розкрадання стратегічних активів
- 17:10 Геннадій Левітас: Піхота - рід військ, який зникає
- 16:04 Касьянов: Вони крадуть 4 млн долларів на добу
- 15:10 Батьки очільника столичної прокуратури Сергія Ходаківського та судді Соборного суду Дніпра Максима Ходаківського у 2020 році придбали квартиру в Москві
- 14:59 ВАКС засудив заступника голови Рівненської облради за хабар до 9 років позбавлення волі
- 13:01 2500 гектарів лісу палає на Чернігівщині через російські обстріли
- 12:19 Підозрювана у хабарництві: ВРП звільнила львівську суддю Ірину Малех

ПІДПИСКА НА КАНАЛ

НОВИНИ ПАРТНЕРІВ

РЕКЛАМА

України. Бо впала українська держава. Тому головний урок, щоб ми зрозуміли, це держава. А важливим інструментом держави є армія. І врешті ми відчули себе здатними будувати армію. Тобто нам дуже довго говорили про те, що українці не воїни, не вміють воювати, аж настільки, що ми самі в це повірили. життя показало, що в нас є якийсь оцей ген воїна, який проявляється в критичних ситуаціях, – говорить Володимир В'ятрович.

Читайте також: **Нам дуже ще багато треба зробити, щоб історія України стала відомою**

Він відзначає дві події в історії сучасної держави Україна, коли українці доводили, що готові захищати незалежність держави та самоорганізуватись для цього. Це Революція гідності у 2013-2014 роках та повномасштабне вторгнення Росії у лютому 2022 року.

«На Майдані це були мирні способи, ненасильницькі методи. У 2022 році українці вже робили це зі зброєю у руках, в умовах загрози життю. І це те, на що нам треба розраховувати у майбутньому, щоб залишатись незалежними. Незалежно від того, коли як закінчиться ця війна, на жаль, допоки поруч з нами буде Російська Федерація, ми маємо жити в форматі *Si vis pacem, para bellum* (лат. «Якщо ви хочете миру, готуйтеся до війни»). – Ред.)» – говорить В'ятрович.

Для себе історик відзначає важливість незалежності України для збереження української нації.

«Підхід, що кожна нація має мати власну незалежну державу, якщо вона прагне цього – він єдино правильний. Так можна збудувати світ, у якому не буде загрози для знищення націй, знищення однієї держави іншою. В ньому не буде загрози імперіалізму. Це те, що ми зараз бачимо. На жаль, прокинувся дракон імперіалізму, спершу в Росії», – говорить В'ятрович.

Володимир В'ятрович зазначає, що імперські заяви, як США про «привласнення» Канади та Гренландії, чи Китаю про «захоплення» острову Тайвань, є небезпечними. На його думку, такі заяви необхідно «придушувати». «І тут якраз так сталося, що українці є тими першими, хто стали на дорозі цього дракона імперіалізму», – наголошує Володимир В'ятрович.

Хоч у 1991 році тоді ще влада УРСР проголосила незалежність України як держави, але це був лише початок процесу становлення України. Автор блогу про книжки «Перехресні стежки» Олексій Рафалович вважає, що незалежність – це процес, який триває і триватиме надалі.

«На це впливає безліч процесів політичних культурних, всіх будь-яких процесів життєвих, які всі пов'язані між собою. Політика впливає на культуру, культура на політику, на спорт, на все-все-все. У 1991 році Україна стала юридично незалежною, а фактично це процес триває понад 30 років і має різні етапи», – вважає Олексій Рафалович.

 Олексій Рафалович, автор блогу про книжки «Перехресні стежки»

Олексій Рафалович, автор блогу про книжки «Перехресні стежки» © rafa.lovych / Instagram

Війна вплинула на самоусвідомлення українців та розуміння важливості незалежності держави. Та применшувати здобутки попередніх років не можна, говорить Олексій Рафалович у коментарі RFI Українською.

Попередні роки необхідні. Цей період становлення свідомості міг би бути коротшим. Але уявіть, якби після проголошення незалежності у 1991 році всі ми заговорили українською, почали читати українських авторів, слухати українську музику, цікавитись українською історією тощо. Тоді війна почалась би у 1993 році, не чеченська, а українська, – наголошує Олексій Рафалович.

Читайте також: **Якби Україна зберегла ядерну зброю, це врятувало б від російського вторгнення?**

Українці змінилися за весь цей час, говорить він. Достатньо включити телевізор чи подивитись на кількість концертів та культурних фестивалів.

Письменниця та науковиця Мар'яна Буджерин дивиться у майбутнє, та як Україна може розвиватись далі, якщо втримає існування своєї держави. За її словами, у пріоритеті — захист від агресора та збереження української ідентичності. Першим завданням є надійно захистити кордони та громадян, що нині виконує армія з величезними втратами та самопожертвами. Після цього має розвиватися вільне культурне поле: школи, університети, видавництва й мистецтво.

 Для себе Мар'яна Буджерин порівнює незалежність зі свободою

Для себе Мар'яна Буджерин порівнює незалежність зі свободою © mariana.budjeryn / Facebook

«Це свобода бути українкою, можливість гордитися тим, що я українка. Це є незалежність», – говорить письменниця у коментарі RFI Українською.

Ідентифікація українців з незалежністю

Під час війни головна цінність – це армія, адже саме Сили оборони України захищають українську державу від російської агресії та загрози повного знищення. Державу та народ, які мають свою ідентичність і свою культуру. Співзасновниця «Видавництва Старого Лева» та письменниця Мар'яна Савка говорить у коментарі RFI Українською, що саме ідентичність та культура формують базу для створення держави.

«Вони формують і цінності, на яких держава і її народ опирається. І зрештою це так і є, що за ідентичність і за культуру точаться війни. Росіяни хочуть змінити нашу ідентичність, зламати її знищити. Вона їм не подобається. І всі артефакти цієї ідентичності, зокрема книжки, це те, що їх страшенно дратує», – говорить Мар'яна Савка.

 Незалежність Мар'яна Савка асоціює з рисою свого характеру. «Я дуже незалежна людина», – говорить письменниця

Незалежність Мар'яна Савка асоціює з рисою свого характеру. «Я дуже незалежна людина», – говорить письменниця © Savchinsky Lubomyr / Bestsellerfest

Культура та її напрацювання, як література, музика, кіно, мистецтво, показують, що українці є людьми власної культури, є суб'єктивними. Культура стимулює українців до показу себе світові.

«Ми це просто так не віддамо. Не мати власної культури, бути рабами, народом, який обслуговує імперців з апетитом на нашу територію та незалежність – це не про українців», – вважає письменниця.

Мар'яна Савка, як співзасновниця видавництва, говорить що Революція Гідності у 2013-2014 роках та війна Росії проти України, яка триває з 2014 року, призвели до сильного відчуття власної незалежності. Та це відчуття не сталося би, якби не десятиріччя розвитку культури після відновлення незалежності у 1991 році.

«Я думала, що ми замало встигли зробити за ці 30 років. Але тепер у мене інакша думка. Ми змогли зробити те, що тримає зараз нашу країну стільки часу в цьому спротиві. Якби кожен українець не опирався б на свою культуру, на ідентичність, на громадянство – фронт би не встояв і наші військові не віддавали своє життя за Україну, тяжко виборюючи нам перемогу», – говорить Мар'яна Савка.

Українці також змінили своє ставлення до дня Незалежності. Письменник та військовий Павло Дерев'яно вважає, що раніше українці ставились до цього дня, як до вихідного, коли можна було відпочити.

«Ми розуміємо, що таке незалежність, якою високою кривавою ціною вона дається. І ми розуміємо, що за нею треба боротися і свято — це не просто привід кудись поїхати і посмажити шашлики. Це привід згадати, яку жертву заплатила наша нація за можливість бути незалежною і яку ціну ми продовжуємо платити щодня за можливість бути незалежними», – говорить у коментарі RFI Українською Павло Дерев'яно.

 Ставлення до незалежності змінилось у всієї країни, говорить Дерев'яно. Сам письменник сприймає її як можливість

Ставлення до незалежності змінилось у всієї країни, говорить Дерев'яно. Сам письменник сприймає її як можливість © Savchinsky Lubomyr / Bestsellerfest

«Це можливість жити у власній країні, під власним прапором, виховувати власних дітей власною мовою на власній культурі, не оглядаючись ні на кого іншого», – говорить письменник.

Читайте також: **Вбивство за правду. Журналісти, яких втратила незалежна Україна**

Культура України як опора для незалежності

Культура – це не лише одна з частин соціополітичного процесу України, це те, без чого неможливо мати незалежність. Так вважає письменник Макс Кідрук.

Незалежність неможлива без української ідентичності у творчості, мистецтві, літературі в цілому в культурі. Тоді це буде просто територія. І тоді це питання часу, коли сюди прийдуть росіяни. Необов'язково на танках. Але вони сюди прийдуть зі своєю музикою, культурою, тут буде їхній Моргенштерн, чи хто там ще, я не знаю, – говорить у коментарі RFI Українською.

На питання про те, що для нього незалежність, Макс Кідрук говорить, що відповідь банальна.

«Передусім, це суверенітет. Так, це можливість робити на своїй землі те, що ти хочеш і бути тим, ким ти хочеш. Не все може бути ідеально, так, я це розумію, але в тому й суть. Ми самі розбираємося. І це насправді найважливіше, що, що, за що, за що мені здається, в чому і полягає незалежність», – говорить Макс Кідрук.

 Незалежність – це змога до самовизначення в найширшому сенсі, вважає письменник Макс Кідрук

Незалежність – це змога до самовизначення в найширшому сенсі, вважає письменник Макс Кідрук © Savchinsky Lubomyr / Bestsellerfest

Степан Процюк, письменник та член Українського ПЕН, говорить, що творці української культури, в тому числі літератури, рухають процес не лише ставлення незалежності України, а й відокремлення української ідентичності та культури від радянської спадщини.

«Процес читання виховується повільно. В мене є роман про Євгена Чикаленка, як він видавав газету "Рада", як наші селяни важко ставилися до читання. У Львові до 1939 року лежали прижиттєві видання Івана Франка. Та процес рухається. Люди повільно виховуються і читають», – говорить Степан Процюк про те, як українці відкликаються на сучасну літературу.

Степан Процюк – син політ'язня, його батько відсидів п'ять років в таборах Мордовії, сучасна Росія.

Я як син політ'язня, це на собі відчуваю все своє життя. Якби незалежна Україна, я б не міг зреалізуватися як письменник. Це особисте. Незалежна Україна для мене це все і для і для багатьох наших громадян, це спосіб життя, це думання, це повітря, – говорить Степан Процюк.

Письменник наводить цитату з вірша Максима Рильського «Любів Україну», а саме «Без неї — ніщо ми, як порох і дим, розвіяний в полі вітрами». Так він описує важливість незалежності для українців і для нього особисто.

Степан Процюк, письменник та член Українського ПЕН © stepan.protziuk / Facebook

Поетка та журналістка Юлія Ілюха нагадує про головне завдання перед усіма культурними діячами України, хто не задіяний у війську під час війни. Це через усі доступні міжнародні майданчики нагадувати, що війна в Україні триває і країні потрібна підтримка. Для цього вже активно працюють над перекладами й виходом книжок за кордоном, використовують культурну дипломатію як «м'яку силу».

«Та європейці не хочуть чути ідею, що якщо Україна впаде, то Європа буде наступна. Вони вважають, що в нас говорить травма, коли ми їм прямо говоримо про можливість війни в Європі», – говорить поетка.

Для себе Юлія Ілюха описує незалежність як свободу самовираження © zirka.kharkiv / Facebook

«Це можливість бути собою, можливість робити те, що я хочу, зокрема, висадити можливість вільно висловлювати свої думки й нічого не боятися», – говорить вона.

Марія Патока, опубліковано у виданні RFI

Читайте також:

- **Уроки справжнього парламентаризму. До 35-річчя перших демократичних виборів в Україні**
- **Багатовікова безкарність — зброя Росії. Чому без справедливості не буде миру?**
- **Україна: стан невизначеності у час звитяги**
- **Велика перемога українського народу: як здобувалася незалежність**
- **Як приймалась Декларація про державний суверенітет України та велась боротьба за неї**
- **Іван Засць: Що сталося з українською політикою**
- **Сергій Грабовський: "Шлях накреслили правильний. Потрібно було на нього стати і рухатися"**

Share 0

Читайте «Аргумент» в [Facebook](#) и [Twitter](#)

Если вы заметили ошибку, выделите ее мышкой и нажмите **Ctrl+Enter**.

Коментарі

ВІДЕО

Воїни «Альфи» СБУ — ТОП-1 серед підрозділів Сил оборони за результатами бойової роботи у квітні

Про що не можна було жартувати в СРСР

HEAVY SHOT, VAMPIRE, NEMESIS: як «Баба Яга» б'є ок*пантів

[Головна](#) [Про сайт](#) [Опитування](#)

© 2011 «АРГУМЕНТ»

Републікація матеріалів: для інтернет-видань обов'язковим є пряме гіперпосилання, для друкованих видань – за запитом через електронну пошту. Посилання або гіперпосилання повинні бути розташовані при використанні тексту - на початку використовуваної інформації, при використанні графічної інформації - безпосередньо під об'єктом запозичення. При републікації в електронних виданнях у кожному разі використання вставляти гіперпосилання на головну сторінку сайту argumentua.com та на сторінку розміщення відповідного матеріалу. За будь-якого використання матеріалів не допускається зміна оригінального тексту. Скорочення або перекомпонування частин матеріалу допускається, але тільки в тій мірі, якою це не призводить до спотворення його сенсу.

Редакція не несе відповідальності за достовірність рекламних оголошень, розміщених на сайті, а також за вміст веб-сайтів, на які дано гіперпосилання.

Контакт: uargumentum@gmail.com